

ECB a ESCB

Evropské finanční právo
přednáška, 25.2.2019

Struktura přednášky

1. Měnová integrace v Evropě

i. Svět

ii. Evropa

2. ECB a ESCB

i. Právní úprava

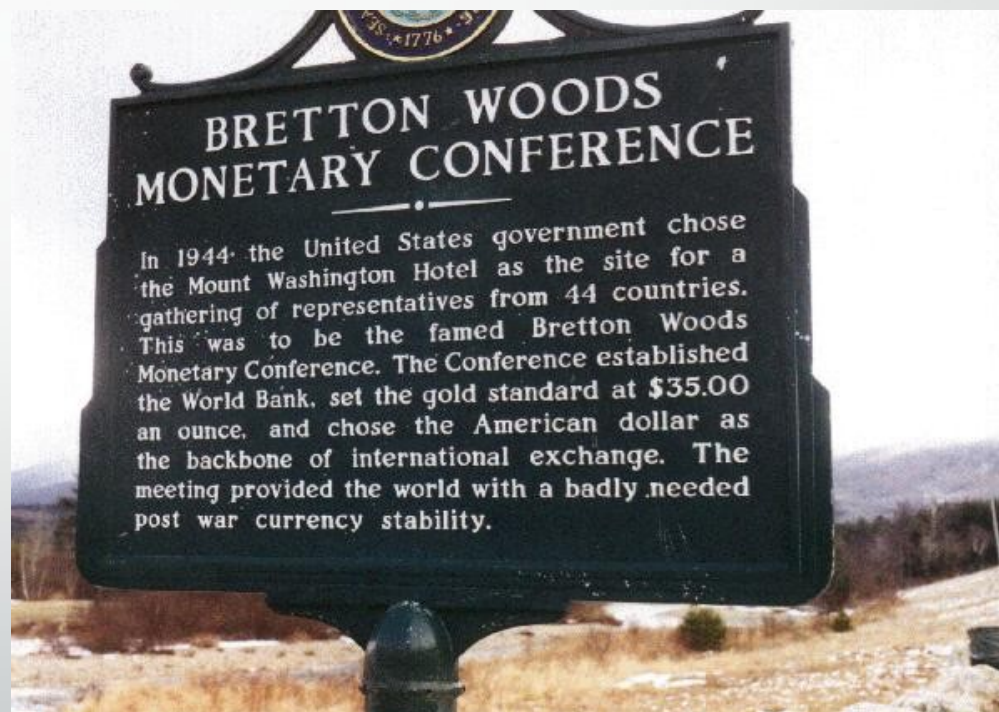
ii. Úkoly

Dlouhá cesta ke společné měně – cesta k integraci v Evropě

- https://www.youtube.com/watch?v=uxDyJ_6N-6A

Poválečná léta – snahy o ekonomickou spolupráci

- Již v roce 1944 jednáno o budoucím mezinárodním měnovém systému
- Výsledek tzv. brettonwoodský systém
 - Zřízení Mezinárodního měnového fondu (MMF) (systém mezinárodních plateb)
 - Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD) (úvěry na obnovu válkou zničených zemí)
 - Základem americký dolar (v přeshraničních transakcích centrálních bank si uchoval vazbu na zlato)

Fungování BW systému a jeho konec

- Nejprve relativně řádné fungování systému
- Většina světových zásob zlata v USA
- V důsledku pasivní obchodní bilance zlato „odplouvá“ z USA
- 1971 – Richard Nixon ukončuje brettonwoodský systém (krytí dolaru zlatem)
- Nastává režim plovoucích měnových kurzů
 - „cena“ měn se vytváří na trhu
 - Působení nabídky a poptávky (ovlivnění různými faktory, jako např. politická situace, výše úrokových sazeb, platební bilance, ale i různé přírodní katastrofy, atd.)

Evropské společenství uhlí a oceli

- 1950 – ministr zahraničí Francie **Robert Schuman** přichází s plánem na spolupráci v oblasti uhlí a oceli
- Koncepce měla zajistit, že *„válka mezi Německem a Francií bude nejen nemyslitelná, ale také materiálně nemožná“*
- 1951 – vzniká na základě „pařížské“ smlouvy Evropské společenství uhlí a oceli
- Nadstátní orgán – Vysoký úřad ESUO
- Členové: Francie, SRN, Itálie a státy Beneluxu

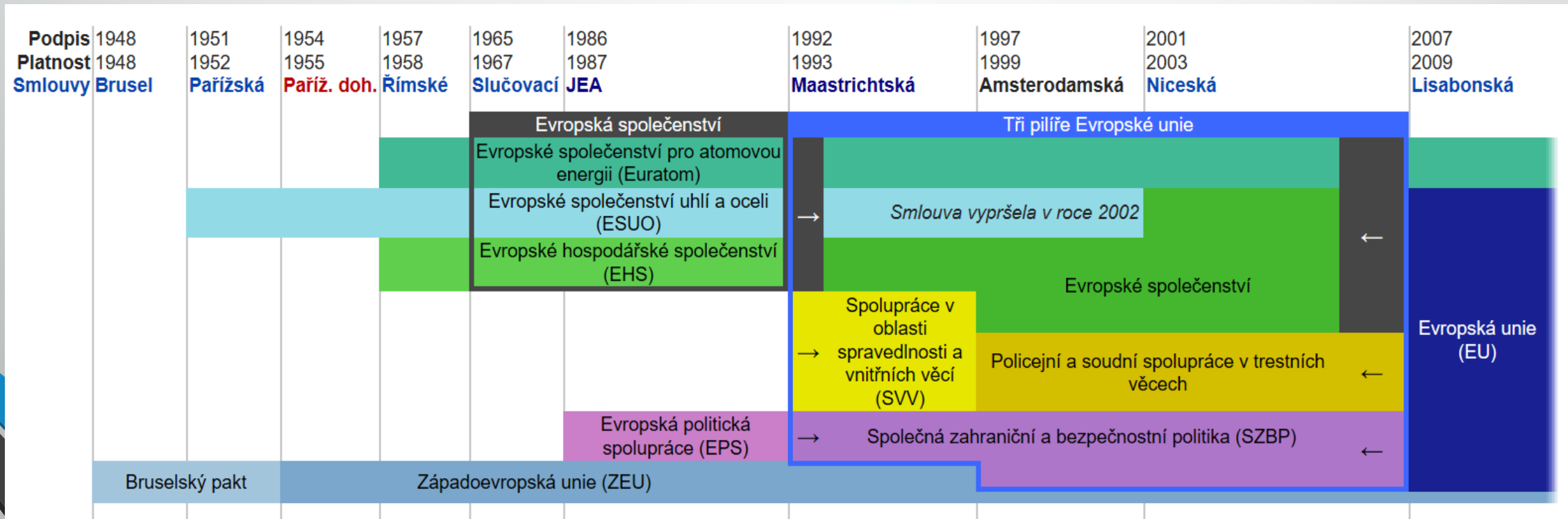

Římské smlouvy

- Koncept ESUO se osvědčil
- 1957 – uzavření „římských“ smluv a zřízení:
 1. Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM)
 2. Evropské hospodářské společenství (EHS)
- Cílem bylo nejprve vytvořit společný trh, následně hospodářskou unii
- Zatím nebylo uvažováno o měnové unii
- Nejprve začala být tvořena celní unie – 1968, jednotný celní tarif

Evropská hospodářská společenství

- 1967 tři společenství ESUO, EHS a EURATOM dále fungují společně jako Evropská společenství (ES)
- Sami dále existovaly – viz níže

90. léta 20. století

- Přelom 80/90 let sebou přináší velké změny. Sjednocení Německa v říjnu 1990, zánik SSSR v roce 1991
- V roce 1993 vstupuje v platnost tzv. Maastrichtská smlouva. Vedle organizačních změn představuje tzv. „tři pilíře“ – Evropskou unii (EU).
 1. Stávající Evropská společenství tvoří tzv. první pilíř.
 2. Jako druhý pilíř byla nově zavedena Společná zahraniční a bezpečnostní politika
 3. Jako třetí pilíř spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí
- Významnou novinkou byl plán zavedení jednotné měny v rámci hospodářské a měnové unie, obsahující konvergenční kritéria pro její přijetí

Integrace v oblasti měnové

- 1969 - v Haagu konal vrcholný summit představitelů EHS
- Výsledkem setkání bylo stanovení cíle - vytvoření měnové unie
- Neshoda, jak cíle dosáhnout, různé státy měly různé představy
- nakonec byl pověřen **Pierre Werner**, ministerský předseda Lucemburska, který vypracoval zprávu o tom, jak cíle dosáhnout
- Tzv. „wernerův plán“
- ovšem stále odpor některých států – zejm. USA a Francie

Integrace v oblasti měnové II

- v letech 79-99 existoval tzv. **Evropský měnový systém** (European monetary system, EMS)
- cílem bylo mj. udržení stabilních kurzů mezi měnami
- souvisel s koncem bretonwoodského systému
- směnné kurzy neměly pohybovat o více než 2,25%
- zřízena tzv. ECU (European Currency Unit) – účetní jednotka, vážený průměr EMS měn
- vázanost participujících měn k ECU

Integrace v oblasti měnové III

- EMS rozpracován v **Maastrichtské smlouvě**, která již obsahovala myšlenku vytvoření hospodářské a měnové unie – ve třech fázích:
 1. zcela **volný pohyb kapitálu** (bez devizových kontrol) + Zvýšení strukturálních fondů n podporu odstraňování nerovností mezi jednotlivými státy + dohled nad hospodářskými politikami jednotlivých států
 2. Od roku 1994 – zřízení **Evropského měnového institutu** ve Frankfurtu (EMI), zavedení pravidel pro snížení národních deficitů
 3. Od roku 1999 (2002) – **euro jako společná měna** 12 zemí (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko) – funkci EMI převzala **ECB**

Euro – měna eurozóny

- Od roku 1999 - pevná fixace kurzu národních měn
- Od roku 2002 – bankovky a mince
- V roce 2002 cca 14 miliard kusů bankovek a 52 miliard kusů mincí

- V současné době měna 19 zemí
- Mimo to:
 - Bulharské leva je pevně navázáno na kurz eura
 - chorvatská centrální banka cílí stabilní kurz kuny vůči euru

Evropská centrální banka

- Od roku 1999 provádí měnovou politiku eurozóny
- Sídlo Frankfurt
- Smlouva o fungování EU, protokol 4

- Video:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZAlyg1l6ohY>

Evropská centrální banka

- **Prezident** – Mario Dragi
- **Rada guvernérů** (governing board) - 6 členů výkonné rady + guvernéři zemí eurozóny
 - Přijímání obecných zásad, Měnověpolitická rozhodnutí, Rozhodnutí o všeobecném rámci dohledu
- **Výkonná rada** (executive board) – prezident, viceprezident + 4 členové
 - Příprava zasedání, provádění MP na základě rozhodnutí a zásad rady guvernérů, výkon svěřených pravomocí
- **Generální rada** – prezident, viceprezident + guvernéři zemí EU
 - „dočasné zřízení“, poradní funkce
- **Rada dohledu**
 - Projednávání otázek dohledu

Evropský systém centrálních bank

- ECB + centrální banky všech států EU
- ČNB je tak součástí ESCB
- Právní úprava – smlouva o fungování EU, protokol 4

Evropský systém centrálních bank

- Článek 127 (zkráceno)
- 1. Prvořadým cílem ESCB je udržovat cenovou stabilitu. Aniž je dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky v Unii se záměrem přispět k dosažení cílů Unie. ESCB jedná ve shodě se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží.
- 2. ESCB plní tyto základní úkoly:
 - - vymezuje a provádí měnovou politiku Unie,
 - - provádí devizové operace,
 - - drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států,
 - - podporuje plynulé fungování platebních systémů.

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz